

РЕШЕНИЕ

№ 108

гр. Силистра, 20.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – СИЛИСТРА в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Пламен Н. Димитров

Членове: Ана Аврамова
К. Ив. Краева

при участието на секретаря Данаила Т. Г.
като разгледа докладваното от К. Ив. Краева Въззивно гражданско дело № 20213400500159 по описа за 2021 година

Въззивното производство е образувано по жалба на Г. Х. А. с ЕГН ***** против Решение № 260006 от 09.03.2021 г. по гр.д. № 938/2019 г. на Районен съд Силистра, с което са отхвърлени искове, предявени от жалбоподателката, срещу Н. Х. Г. с ЕГН ***** с правни квалификации, дадени от районния съд: по чл. 31, ал. 1; чл. 40; чл. 42, ал. 2; чл. 87, ал. 3 ЗЗД. Тъй като тези искове са съединени в производство по иск за делба на три поземлени имота и произнасянето по тях има преюдициално значение спрямо него, последният също е отхвърлен. Имотите са с идентификатори и площ както следва: ПИ 69804.11.3 – 15805 кв.м.; ПИ 69804.9.2 – 38709 кв.м.; ПИ 02405.7.44 – 12503 кв.м. Допуснат е до делба само апартамент с идентификатор 66425.500.3077.3.15 на адрес гр. Силистра, ул. „Ал.Стамболийски“ № 13, ет. 5, ап. 15.

След присъединяване на в.ч.гр.д.№ 158/2021 на СсОС делото има за предмет също така Определение № 260100 от 13.04.2021 г. по гр.д. № 938/2019 г. на Районен съд Силистра, с което е оставена без уважение молбата на Н. Г. за изменение на решението в частта за разноските.

Недоволна от обжалваното решение жалбоподателката и нейният процесуален представител го намират за неправилно в частта му на произнасяне по преюдициалните искове. Молят въззивния съд да отменени решението на първата инстанция в обжалваната част, да разгледа исковете по същество и да ги уважи. След проведена процедура по чл.101 ГПК от въззивния съд моли, ако се уважат преюдициалните искове, да се отмени решението на районния съд в отхвърлителната част по иска за делбата и включи в делбената маса трите ниви.

Въззивните оплаквания на страната са обобщени и обособени в три точки: I. Нарушение на съдопроизводствените правила; II. Необоснованост на решението; III. Нарушение на материалния закон. В първата групата оплаквания: I . Нарушения на съдопроизводствените правила – въззивната страна въвежда оплаквания за: 1) неправилна квалификация на иска за нищожност на процесното пълномощно, която трябва да е по чл. 26, ал. 2, изр. 1, пр. 2 ЗЗД, а не по чл. 31, ал. 1 ЗЗД; 2) неточно и неправилно определяне в доклада по чл. 146 ГПК на доказателствената тежест на страните; настоява, че в тежест на ответницата е да опровергае по несъмнен начин основанията за нищожност на сделките; 3) отхвърляне на исквете по чл. 40 и чл. 87 ЗЗД, въпреки неоспорването им от другата страна; 4) отказ на съда за разглеждане на допълнително повдигнати основания за нищожност на сделките с аргумент за преклузия; 5) отхвърляне на искания за допускане на нови, преки и относими писмени и гласни доказателствени средства; 6) необсъждане в мотивите на решението на възраженията срещу приетата експертиза, които са преповторени във въззивната жалба; 7) отказ за назначаване на допълнителна експертиза, въпреки искането в тази насока. Във втората група оплаквания: II. Необоснованост на решението – страната изтъква следните доводи: 1) липса на обективност при обсъждане на свидетелските показания на Пенева, Пенев и П., като съдът превратно е заключил, че и те не установяват разстройство на личността на наследодателката; 2) предоверяване на свидетеля Румен Тодоров, който има интерес да даде показания, че като нотариус е спазил закона при изповядването на сделките; 3) противоречие в изводите на съда: 3.1) по отношение действията на нотариуса – че са законосъобразни, въпреки непрочитането и неподписването на пълномощното; и 3 . 2) при констатация, че лицето е страдало от деменция към момента на подписване на пълномощното, но въпреки това „напълно е разбирало свойството и значението на извършеното от нея“; 4) излагане на лаконични мотиви по направените доводи. В третата група оплаквания: III. Нарушение на материалния закон – се излагат доводи, че: 1) нищожен на основание чл. 26, ал. 2, изр. 1, предл. 2 ЗЗД е договорът (при положение на чл. 44 ЗЗД и пълномощното), сключен от дееспособно лице, което към сключването му не е могло да разбира или ръководи действията си, а причината за това състояние е трайна (душевна болест или старческо слабоумие) – цитира и прилага Решение №143/18.12.2019 г. на ВКС по гр.д. № 2729/2018, 3-то г.о. Оттук, и въз основа на събраните доказателства, страната извежда, че районният съд е постановил решението си в противоречие с цитираното правно основание и практика на ВКС.; 2) нищожно е пълномощното на основание чл. 26, ал. 1 във връзка с чл. 576 и чл. 579, ал. 2 ГПК – порок във формата на нотариалното му удостоверяване, предвид показанията на нотариуса и поставения пръстов отпечатък вместо подпис; последното, според въззивницата, доказва деменцията на упълномощителката; 3) искът по чл. 42, ал. 2 ЗЗД е в зависимост от уважаването на един от предходните два иска, при което съдът е следвало да приеме, че упълномощеният е ползвал нищожно/унищожаемо пълномощно, което не поражда правни последици; 4) искът по чл. 40 ЗЗД не е оспорен от насрещната страна; основава се на

десетократно по-ниската от пазарната цена, на която са продадени нивите; съдът не е допуснал събирането на доказателства за този факт; 5) искът по чл. 87, ал. 3 ЗЗД също не е оспорен от ответницата, въпреки това и той е отхвърлен, след като дори насрещната страна е поискала съда да изясни кой носи доказателствената тежест за него, но това не е сторено; жалбоподателката счита, че ответницата трябва да докаже плащането на цената, което не може да стане с изявление пред нотариуса от името на представляваната.

Въззиваемата чрез нейния процесуален представител оспорва жалбата, счита я за неоснователна, а първоинстанционното решение за правилно. Изтъкват, че самата ищцова страна не е била наясно какви искове предявява, което е наложило този въпрос да бъде уточнен в първото заседание по делото. След изясняването на правната квалификация, в писмените бележки са коментирани непредявени искове, но това не следва да води до промяна в заявеното от страната в съдебното заседание, аргумент за което е чл. 214 ГПК. Не отговаря на истината, че някои от исковете не били оспорени – напротив, оспорени са всички искове. Въззиваемата страна смята, че районният съд е постановил правилен и обоснован съдебен акт, който почива на събраните доказателства. Моли въззивната жалба да бъде отхвърлена.

Съдът – след като прецени събраните по делото доказателства, намира жалбата за допустима, но неоснователна.

От фактическа страна по делото не е имало спор, че ищцата и ответницата са деца и наследници на Рада Г. Г., починала на 14. 05. 2019 г., както и относно обстоятелството, че последната малко преди смъртта си е поставена под пълно запрещение с решение № 26/13.03.2019 г., постановено по гр.д. № 265/2019 г. по описа на СОС. Не е имало спор и видно от представените по делото пълномощно с рег. № 94/03.01.2018 г. и за удостоверяване на съдържание № 95, том I, № 4/03.01.2018 г. и нотариални актове № 38, том I, рег. № 337, д. 20/12.01.2018 г. на нотариус № 105 Румен Тодоров, с вх. рег. № 134/12.01.2018 г. акт № 50, том I, д. 37/2018 г. и № 74, том II, рег. № 1003, д. 20/12.01.2018 г. на нотариус № 191 Румен Лапков е обстоятелството, че на 03. 01. 2018 г. Рада Г. Г. е упълномощила дъщеря си Н. Х. Г. да продаде на когото сметне за добре и за цена, каквато тя прецени, включително и да договаря със себе си на три недвижима имота — земеделски земи. На 12. 01. 2018 г. Н. Х. Г., в качеството си на пълномощник на Рада Г. продала на себе си два земеделски имота в землището на с. Стрелково, а на 25. 04. 2018 г. и един земеделски имот в землището на с. Балик. В пълномощното Рада Г. Г. е положила отпечатък от десен палец, като нотариусът е отбелязал, че това е поради заболяване.

Пред първата инстанция ищцата е твърдяла, че при сключване на упълномощителната сделка майка ѝ не е била в състояние да разбира и ръководи действията си, поради което и не е била в състояние да изрази валидно волята си, поради което счита, че тази сделка е унищожяема. Поради липсата на представителна власт, възникнала в полза на пълномощника счита, че сключените чрез това пълномощно договори за покупко – продажба са недействителни, поради което моли съда да прогласи недействителността им

- иск с правно основание чл. 26, ал. 2, пр. 2 ЗЗД във вр. с чл. 42, ал. 2 ЗЗД или да признае, че сделките не са породили действие по отношение на представляваната поради договаряне в нейна вреда — чл. 40 от ЗЗД. В съдебно заседание е предявена още една претенция - за разваляне на договорите за покупко - продажба поради неизпълнение на задълженията на купувача по него - иск с правно основание чл. 87, ал. 3 ЗЗД. В хода на устните състезания и в писмената си защита ищцата отново уточнява претенциите си, като застъпва становище, че основната претенция следва да бъде квалифицирана като такава с правно основание чл. 26, ал. 2 от ЗЗД. Освен това, заявява и нова искова претенция за нищожност на пълномощното на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД във вр. с чл. 579, ал. 2 от ГПК, тъй като пълномощното не било прочетено от страна на нотариуса. Наведени като основния са и накърняване на добрите нрави, както и излизане извън пределите на представителна власт на пълномощника.

В изпълнение на правомощията си по чл. 269 ГПК въззивният съд е констатирал, че във въззивното производство спорът между страните отново е концентриран главно върху това - дали към датата на упълномощаването здравословното състояние на упълномощителката ѝ е позволявало да разбира свойството и значението на постъпките си, респективно дали упълномощаването с право на разпореждане с имуществото е осъзнат акт, чиито правни последици са целени и желани, или просто действие, лишено от осъзнаване и волеви подбуди. Съобразявайки съдържанието на въззивната жалба и на депозирания от ответницата отговор, с определение в разпоредително заседание по чл. 267 ГПК въззивният съд е назначил по искане на ищцата - жалбоподател съдебно психиатрична експертиза в единичен състав със задачи, насочени към установяване на посочените обстоятелства; допуснал до разпит двама свидетели на ищцата и приложени към жалбата писмени доказателства, на основание чл. 266, ал. 3 ГПК. На посоченото основание е назначена и ССЧЕ. Допускането в хода на въззивното производство на тройна съдебно психиатрична експертиза е мотивирано основно от съображения, че за правилното решаване на спора са необходими специални знания, като са отчетени обстоятелствата, че по делото са приети две единични медицински експертизи – пред първата и въззивната инстанция, чиито заключения си противоречат по основния спорен въпрос, свързан с възможността упълномощителката да разбира свойството и значението на постъпките си към датата на подписване на процесното пълномощно, а именно на 03.01.2018г.

Според заключението на допуснатата на основание чл. 203, пр. последно ГПК, тройна СПЕ, предвид наличната по делото документация /липсва на отчетен дълбок интелектуален дефицит при психиатричен преглед на 18.10.2017г.; по време на лечението в ХО за периода 30.11.17г.-07.12.2017г. не са провеждани консулти с психиатър и Г. не е приемала психотропни медикаменти., както и фактът, че от материалите по делото до края на януари 2018г. няма данни Г. да е консултирана с психиатър, да е търсена стационарна психиатрична помощ и/или да е лекувана с психотропни медикаменти, или при пребиваването в Дом за стари хора Силистра да е

консултирана с психиатър, следва да се съобрази и отчетено адекватно поведение от нотариуса хипотетично дават основание за преценка, че наличната МСБ/ мозъчно съдова болест/ у Рада Г. не би могла да се отрази на дееспособността ѝ /вкл. вземането на решения и правилна мотивировка/ към датата на подписване на процесното пълномощно - 03.01.2018 година.

Въззивният съд намира, че следва да базира решението си по посочения въпрос като вземе предвид основно заключението тройната СПЕ, което е обосновано, почива на извършен сериозен анализ на редица обстоятелства от значение за психическото състояние на лицето въз основа на ангажирани от страните доказателства по делото. В синхрон със заключението на експертите са и показанията на разпитаните М.а, Недкова и Крумов, които не дават сведения за затруднето общуване с лицето към релевантния за делото момент. Това е продължило според свидетелките и за известен период след настаняването ѝ в институция. Последният от посочените свидетели макар за кратко е контактувал с нея непосредствено в деня след изготвянето на процесното пълномощно /но не само/ – при превозването на Рада Г. и ответницата до Дом за стари хора, която тогава общувала с него и ответницата без затруднения, говорила напълно адекватно. Въпреки, че има свидетелски показания които казват, че към този момент Рада Г. е имала никакви симптоми на деменция /коментар на в.л. Б./, включително и психологът на дома за стари хора, то съдат напълно се съгласява с изразеното от вещите лица по тройната СПЕ в о.с.з. мнение, че от особена важност в такива случаи са „наличните медицински документи или липсата на такива документи, тъй като в момента на създаването на тези медицински документи никой не е знаел, че ще настъпи съдебен спор, и че тези документи може да бъдат четени и тълкувани по някакъв начин и разбира се всеки колега изразява мнението си обективно, по съвест, след преглед, което е много важно към момента, в който е създаден документът“. Експертът Б. посочва още, че според нея не е възможно един човек да стои в отделение, каквото да било – ортопедично, хирургично, вътрешно отделение, той да има явни признаци на неадекватно поведение, да е объркан и никой да не извика психиатър, за да се консултира за неговото състояние; На територията на Русенска област имаме домове за възрастни хора и виждаме, когато човек стане объркан, когато има дебриозни прояви, когато поведението му е дементно, че се викат психиатри за консулт – дали амбулаторно, дали по каса. Т.е., самият факт, че такова нещо не се е случило значи, че нейното поведение, дори и да е имало никакви отклонения, е било в рамките на обичайното, предвид възрастта“. От особено значение както съдът, така и експертите преценяват и показанията на нотариус Румен Тодоров, разпитан в качеството му на свидетел, който при подписване на пълномощното също е преценил като положителна възможността ѝ да управлява разумно действията си, както и да разбира свойството и значението на тези действия. В такъв аспект са и изводите на вещото лице Л.Мандева, която в устни разяснения пред първата инстанция посочва, че наследодателката на ищцата е имала деменция, но тя не е била в такъв мащаб, както и че е възможно заболяването да се развие в рамките на периода от подписване на пълномощното до

поставянето под пълно запрещение. Като катализатор за такова развитие вещото лице сочи / което се споделя и от в.л. И. тройната СПЕ/ наличието на много сериозно, силно соматично страдание, каквото е масивната фрактура, дала много бърз тласък на заболяването/ установено по делото, че на 30.11.2017г. – претърпяла фрактура на крак, проведено е оперативно лечение/.

В случая, от събраните доказателства, обсъдени в тяхната съвкупност, не може да се направи еднозначен и категоричен извод, че за изследваното време наличната мозъчно съдова болест на Рада Г., е рефлектирала по такъв начин върху интелектуалните ѝ и волеви способности, че тя да е загубила напълно способността си да разбира и ръководи действията си. Фактът, че лицето е положило в пълномощното отпечатък от десния палец, не е доказателство за посочените обстоятелства, в какъвто смисъл е изтъкнатото в жалбата – в този смисъл Решение №73/2018г. на ВКС по гр.д.№3228/2017г.

По тези съображения въззивният съд също намира исковата претенция с правно основание чл. 31, ал. 1 от ЗЗД/ Тълкувателно решение № 5/2020 г. от 30.05.2022 г. по Тълкувателно дело № 5/2020 г. Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд/ за неоснователна, тъй като волята на упълномощителката не е била опорочена.

Пълномощникът по разпоредителната сделка е разполагал с валидно учредена представителна власт за разпореждане с недвижимите имоти, поради което договорът за продажба не е недействителен на основание чл. 42, ал. 2 ЗЗД и е породил целените с него правни последици.

От приетата по делото Съдебно-счетоводна експертиза е видно, че пазарната цена към датата на продажбата на имот от 12.500 дка. в землището в с.Балик е на стойност 3 340.00 лв. Видно от НА №74/25.04.2018г. данъчната оценка на имота е 330,60 лв., а продажната цена-1500.00 лв. Относно останалите земеделски земи- посочената в експертизата цена е значително по-висока от посочената в НА, но отново не е налице на практика липса на престация - посочената в НА цена е 8 000.00 лв., а вещото лице дава оценка от 63 340 лв. общо за двата имота. Механичното съотнасяне на продажната цена по договора и действителната пазарна цена обаче е изключително неправилен подход, който не отговоря на цЕ.те на чл.40 ЗЗД. Според утвърдената многократно през годините съдебна практика, при преценка дали договорът е сключен във вреда на упълномощителя се отчитат всички обстоятелства, свързани с интереса на представлявания и мотивите на представителя да го сключи, взема се предвид конкретната проява на увреда като в настоящия случай, според въззивниците /според изведеното от съда/ тя се състои в сключването му при неизгодни условия съобразно конкретната икономическа обстановка. Друго важно условие е споразумяване между упълномощителя и третото лице да е във вреда на представлявания, тъй като чл. 40 ЗЗД не се предполага недобросъвестност на третото лице, поради което упълномощителят, позоваващ се на тази недобросъвестност следва да я установи. В случая третото лице и пълномощника се припокриват, но въпреки това, съвкупната преценка на доказателства следва да води до извода, че е налице вреда. В този смисъл вж. Определение № 8 от 11.01.2022 г. на ВКС по гр. д. № 2561/2021 г., II г. о., ГК и Определение № 60768 от 11.11.2021 г. на

ВКС по гр. д. № 2257/2021 г., III г. о., ГК и цитираните в тях множество други съдебни решения на ВКС, както и решенията, посочени в писмени бележки на ответницата. В тази връзка от свидетелските показания по делото е ясно, че ответницата е полагала грижи за упълномощителката, която и пред нотариуса е заявила, че желае нивите да останат на дъщеря ѝ, на която разчита и която „я наобикаля постоянно, помага ѝ и я поддържа“. Съдът няма основание да приеме, че се касае за договаряне във вреда на упълномощителката, защото не се доказва наличие на такава вреда, поради което и исковата претенция по чл.40 ЗЗД правилно е отхвърлена от РС.

Не могат да бъдат възприети доводите за неправилност на извода на СРС, че след като ищцата е тази, която твърди изгодния за себе си факт, че наследодателката ѝ не е получила посочената в нотариалния акт цена, то и именно на ищцата е доказателствената тежест да опровергава верността на удостовереното. В такъв смисъл е и цитираната в решението съдебна практика /Решение № 402 / 17.01.2012 г. по дело № 449 / 2011 на ВКС, ГК, III г.о., разрешението в която и въззивният съд приема изцяло. Доводите в жалбата по тези въпроси са относими към иск по чл.36, ал.2 ЗЗД и чл.284, ал.2 ЗЗД.

Неоснователни са опракованията за отхвърляне на исковете по чл. 40 и чл. 87 ЗЗД, въпреки неоспорването им от другата страна. Още в отговор на исковата молба ответникът е заявил позиция, че счита исковете за неоснователни, с изключение на предявения иск за делба на недвижим имот – апартамент. Освен това поначало липсата на изразено становище по предявения иск от ответника не е равнозначно на признаване на иска, респ. на определени факти от значение за спорното право, нито освобождава ищеца от доказателствената тежест по чл. 154, ал. 1 ГПК и от задължението да установи правнорелевантните факти, на които основава исковата си претенция.

В изискуемите процесуални срокове не е предявена искова претенция за нищожност на пълномощното на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД във вр. с чл. 579, ал. 2 от ГПК. Освен това единственият факт, на който се позовава ищцата в тази връзка пред първата инстанция е заявеното от нотариуса в съдебно заседание, че не е прочел пълномощното на наследодателката. Други доказателства не са ангажирани, а същевременно нотариусът в показанията си е заявил, че е изяснил в съдържанието, че тя упълномощава дъщеря си да се разпорежда с тези имоти и включително правото да ги прехвърля на себе си, с което всъщност се и удовлетворяват изисквания на посочената разпоредба.

По изложените съображения следва да се приеме, че въззивна жалба е неоснователна, а обжалваното решение е правилно и следва да се потвърди, като на осн.чл.272 ГПК въззивният съд препраща и към мотивите на първоинстанционното решение в съответната част.

По частната жалба:

Обжалваното определение е постановено по молба вх. №260728/18.03.21г. на ответника за изменение на постановеното решение в

частта за разпоските по производството, която е отклонена от първата инстанция с доводи от чл.355 ГПК.

Правилото на чл. 355 ГПК се отнася до държавните такси, които в делбеното производство се дължат след извършването на делбата. Както и до необходимите за извършването на делбата възнаграждения на вещите лица. Съгласно Определение № 197 от 4.10.2017 г. на ВКС по ч. гр. д. № 3472/2017 г., I г. о., ГК, ищецът ще дължи разноски за процесуално представителство на ответниците, които са оспорили иска, ако искът му за делба бъде отхвърлен и ответниците са поискали присъждането на такива разноски и са доказали извършването им.

Предвид това обжалваното определение следва да бъде отменено, а на адв. Г. бъде присъдена сумата от 706 лв., на осн.чл.38, ал.2 ЗА.

Правилото се прилага и за по-горните инстанции в случай, че жалбите са неоснователни или оспорването им е неоснователно. В случая разноските са били поискани своевременно и с оглед изхода от производството във въззивната инстанция следва да бъдат уважени съгласно представените списък за разноски /л. 259/ и договор за процесуално представителство /л. 260/, в който е отразено уговарянето и заплащането на сумата.

Воден от изложеното и на основание чл.271, ал.1ГПК съставът на ОС Силистра

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 260006 от 09.03.2021 г. по гр.д. № 938/2019 г. на Районен съд Силистра в обжалваната част.

ОТМЕНЯ Определение № 260100 от 13.04.2021 г. по гр.д. № 938/2019 г. на Районен съд Силистра и вместо това постъпновява:

ОСЪЖДА Г. Х. А. с ЕГН ***** да заплати на адв. В. Г. сумата от 706 лв., на осн.38, ал.2 ЗА - адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство на ответника по делото в първоинстанционното производство.

ОСЪЖДА Г. Х. А., ЕГН ***** да заплати на Н. Х. Г., ЕГН ***** сумата от 5610 лв. – разноски във въззивното производство.

Решението подлежи на обжалване в месечен срок пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____